

Det ondes mysterium

Vi fik et brev

- et vigtigt brev, som vi derfor gerne ville svare på. To svar blev det til: Dels denne artikel, som anskuer problemet ud fra åndsvidenskaben, dels artiklen side 15, som måske kan hjælpe os til at lære at leve godt med lidelsen.

Kære Nyt Aspekt

Som mangeårig glad og interesseret læser og anbefaler af Nyt Aspekt føler jeg mig berettiget til at komme med en betragtning, som er godt gennemarbejdet i mine små grå, om jeg så må sige.

I de mange år - jeg er nu 59 - hvor jeg grundigt og nysgerrigt har studeret de mange åndelige aspekter, dels hos Martinus, dels hos Rudolf Steiner og mange flere, har det mere og mere undret mig, at man stadig så energisk forkla- rer al tænkelig gru og lidelse og bestialsk ondskab med ord om, at det er "med i Guds udviklingsplan for mennesket". Altså selv den allerværste navnløse vold skal betragtes som en slags udviklingsbetingelse, for: "Den kommer skam fra Gud".

Nå, gør den det. Hvem ved det? Jeg har mere og mere fundet sådan en holdning som et udtryk for at skabe me- ning i en subtil afmagtsfølelse. Thi: Når vi nu ikke kan total- forklare lidelsen, så må vi hellere indrullere den under Guds vise skaberplan!

Men i talrige åndelige skoler og skrifter er der vidnesbyrd om, at der engang gik noget galt - bl.a. da engle faldt fra og blev gale. Fra mange esoteriske kredse har vi fået med- delelser om, at der har hersket bitter intergalaktisk krig mellem mørkets destruktive energier og så Lysets. Og i den store invokation såvel som i Bibelen har vi tilkendegivelser af længslen efter "genoprettelsen af Guds Plan".

Ja, men hvorfor så så energisk hænge fast i at "se kærligheden i det onde"?! Hvilken kærlighed er der i sata- nisk pine, torturofre, holocaust, folkemassakre og tusind andre ting? Hvorfor ikke erkende, at der virkelig har eksis- teret og eksisterer destruktive kræfter, der søger at narre mennesket væk fra Lyset og de guddommelige Love!

Selvfolgelig kan man komme beriget ud af lidelse. Men det er ikke Gud, der har sendt den. Jeg synes, vi skal son- dre realistisk. Hvad siger I til mine synspunkter, som ligger mig meget på sinde?!

Venlig hilsen
Bjarne Wiehe, Solrød Strand

*Hvorfor? er det store spørgsmål,
når vi igen og igen konfronteres
med verdens og den enkeltes lidelser.*

*Åndsvidenskaben tilbyder et svar,
der opløser mysteriet og erstatter
det med logik, kærlighed og ånd.*

af Per Bruus-Jensen

De fleste kan vist tilslutte sig, at vi i hosstående læserbrev er konfronteret med det vel nok vigtigste og mest udford- rende spørgsmål til eksis- tensen, der gives. Ikke kun for mennesket, men for livet som helhed: Hvorfor findes 'det onde' i alle dets mange forskellige former og tilskik- kelser?

Spørgsmålet er specielt ak- tuelt, hvis verden som hæv- det i Bibelen er skabt af en gud, der både er almægtig, al- vidende og alkærlig. Tilsam- men skulle disse tre egenskaber nemlig garantere, at ver- den har fået lige akkurat det præg, som Gud ønskede.

Og var der endelig et og andet, der gik galt i første omgang, måtte det være en smal sag for et almægtigt og alvidende væsen lynhurtigt at få korrigeret for det, lige-

som det måtte være en smal sag at nedkæmpe enhver ten- dens i skaberværket, der for- søgte at gå imod den gud- dommelige vilje.

Med andre ord: Verden på godt og ondt, som vi kender den, må antages at være, som Gud ønsker, den skal være. Det så meget mere som Gud ved skabelsens afslutning er- klærede sig såre tilfreds med resultatet ("Og Gud så alt, hvad han havde gjort, og se, det var såre godt"; 1. Mos. 1,31).

Naturens orden

På denne baggrund kan der være brug for at se lidt nær- mere på den eksisterende verdensorden, sådan som den specielt kommer til ud- tryk i den del af helheden, vi kender bedst, nemlig vor egen Jord. Og hvad finder vi så her?

Et sæt vilkår, der gør kon- kurrence på liv og død abso- lut uundgåelig for praktisk taget alle former for liv. For alle skal have mad, men ma- den eksisterer i form af visse medvæseners organismer, som derfor må nedkæmpes, dræbes og fortæres (evt. for-

svares). Det gælder specielt for menneskene og dyrene (samt en lang række mikroor- ganismer), men vi møder no- get lignende hos planterne, der må kæmpe om adgangen til sollyset, planternes form for mad.

Vi taler her om den såkald- te 'naturens orden', og vi må efterlyse Guds hensigt med netop denne måde at indrette verden på. For mere end no- get andet er det naturens or- den, der via evolutionen fremmer de egenskaber, som giver sig udtryk i det onde.

Fx på den måde, at menne- sket i sin hjerne bærer den såkaldte øglehjerne, en direkte arv fra fortidige udviklings- stadier, som stadig i allerhøje- ste grad er sæde for primitive og brutale adfærdsformer (jvf. Balkan, Tjetjenien osv.).

Frem for alt er det disse enkle kendsgerninger, vi må have for øje i forsøget på at komme til rette med det on- des problem, langt mere end det er dunkle, okkulte myter og løsningsmodeller eller for den sags skyld ekstreme ud- slag af grusomhed og brutalit- et i hverdagen.

Fastholder vi nemlig tan- ken om Gud som altings ska- ber, må der nødvendigvis være en hensigt med tingenes tilstand. En hensigt, der på en eller anden måde er i pagt med både Guds almagt, alvi-

*Jeg er også bag det
onde, siger Herren i
Talmud og tilføjer:
men jeg gav samtidig
mennesket Loven
til lægedom.*

denhed og alkærlighed. Med- mindre naturligvis at Gud er en grusom og sadistisk djæ- vel, hvad der faktisk er no- gen, der mener.

Gud vedgår nemlig selv at stå bag det onde, hvis man skal tro den jødiske skrift- samling Talmud, der i paren- tes bemærket ingenlunde står alene med dette udsagn. Der- for: Hvad skal man tro? Og

hvordan skal man forstå det? Findes der overhovedet no- gen fornuftig løsning ...?

Svaret er heldigvis bekræf- tende, idet vor hjemlige, store mystiker og intuitionsbega- velse Martinus (1890-1981) indgående har kastet lys over dette vigtige problemkom- pleks.

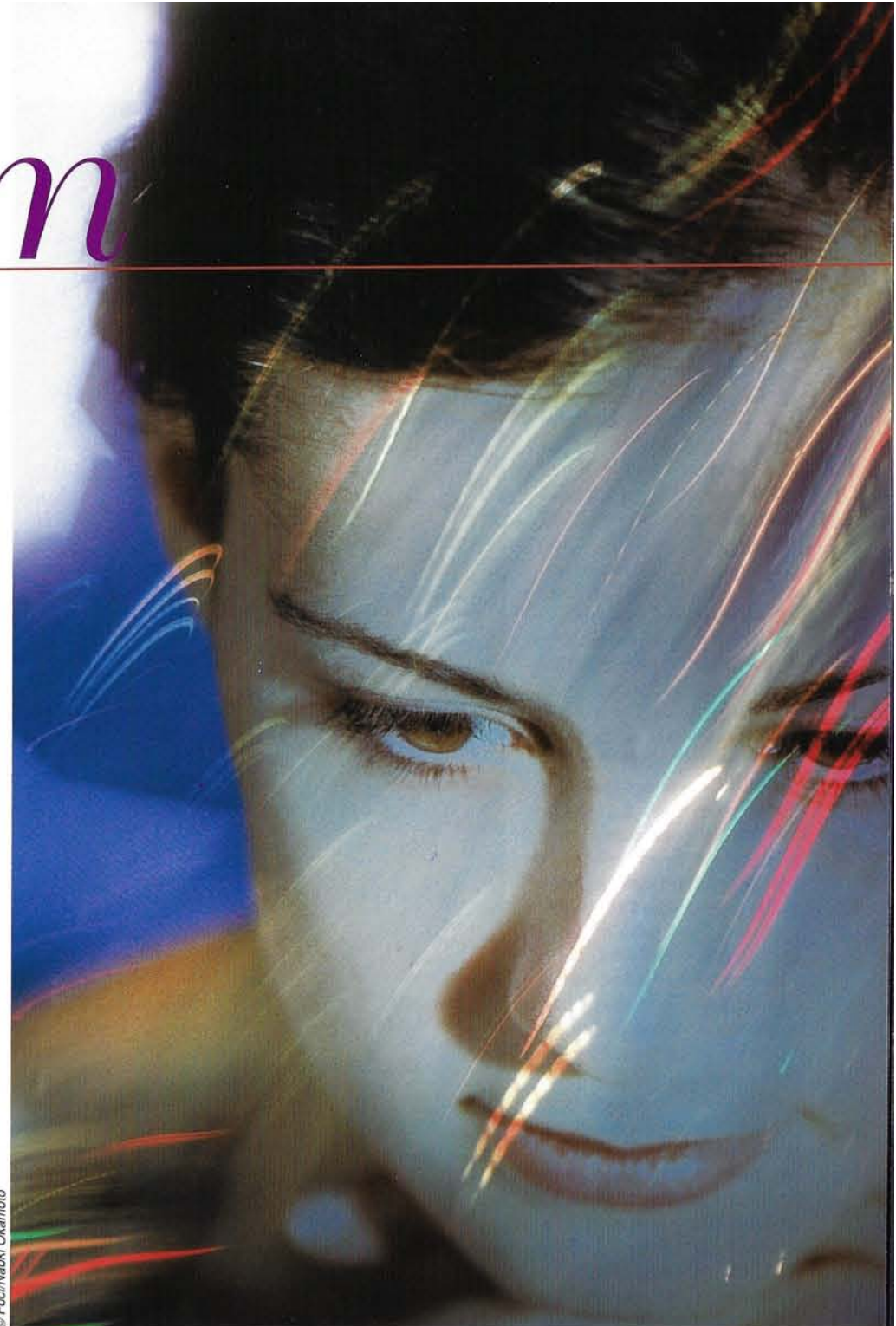
I hans arbejde har man der- for lov til at se i det mindste et

bud på en løsning af det on- des mysterium; et bud, der efter min bedste overbevis- ning ikke overgås af noget andet, som er tilgængeligt for tiden.

Gud som totum

Som udgangspunkt frem- hæver Martinus - med bag- grund i egen personlig erken- delse - at der i tilværelsen fak-

© Foc/Naoaki Okamoto

tisk *kun* findes Gud. Gud er *alt*, hvad der eksisterer. Eller sagt med andre ord: Alt, hvad der eksisterer, er Gud.

Gud er dermed et *totum*, dvs. en altomfattende totalitet, for hvilken der ikke gives noget 'udenfor' eller 'ved siden af'.

Heraf kan der drages to vigtige konklusioner: For det første, at også alle levende væsener, menneskene inklusive, er dele af Gud (gudekvanter). Og for det andet, at alt, hvad der sker, er noget Gud gør imod sig selv - således også med hensyn til udfoldelsen af det onde.

Det onde er med andre ord aldrig rettet mod andre, udenforstående og i denne forstand uskyldige. Heller ikke hvor det eventuelt på satanisk vis udfolder sig i intergalaktisk målestok ...

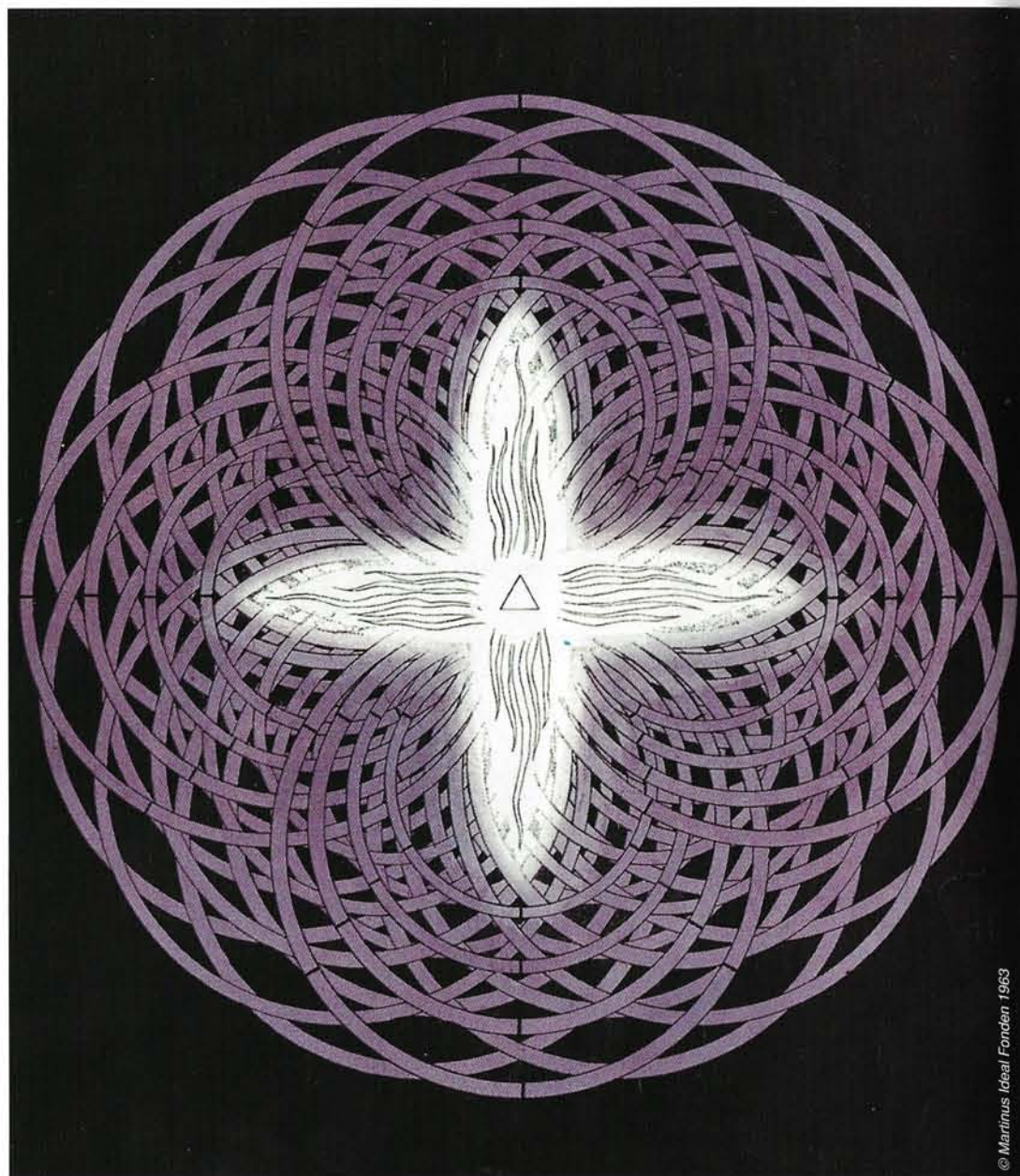
Det ondes relativitet

Tager man dette radikale gudsbegreb alvorligt, leder det straks til ophævelse af et alvorligt *moralsk* problem. For hvad Gud gør imod sig selv, må helt og fuldt være Guds egen sag. Også selvom vi alle er dybt involveret i det.

For naturligvis må vi stå last og brast med den guddom, som vi - ganske vist uden for tiden at vide det - selv er dele af. Til gengæld rejser det spørgsmålet, hvorfor Gud som generalprincip er så ond mod sig selv, som naturens orden antyder?

Svaret er ifølge Martinus, at det onde spiller en nødvendig og uundværlig rolle i det samlede guddommelige totum, nemlig at tjene som baggrund for det såkaldte *gode*. Uden en sådan baggrund ville det gode ikke kunne opfattes, ligesom fx en hvid tekst ikke ville kunne opfattes på en hvid baggrund.

Det såkaldte onde skal med andre ord ses som en af de centrale betingelser for det fænomen, vi kalder *sansning*, som al livsoplevelse befinder sig i gæld til. Til disse betingelser hører nemlig især fæ-

Evighedslegemet (Martinus-symbol nr. 16)

Symbolet viser i sin helhed det levende væsen.

Den hvide trekant i midten symboliserer dette væsens jeg, der er det faste punkt i de udsendte og tilbagevendende bevægelser.

Det hvide flammekors skal udtrykke, at de levende væseners evighedslegeme til enhver tid er fuldkomment. Det er i sin helhed evigt i balance. Over- og underbalancer kan kun forekomme som lokale foreteelser i evighedslegemet.

De violette kredsløb, der udgår fra og kommer tilbage til jeg'et, symboliserer alle de forskellige bevægelsesarter, som det levende væsens skabte organer, legemer, manifestationer og livs-

nomenet *kontraster*, og det onde er netop en sådan kontrast til det gode.

Ved at være en nødvendighed røber det onde samtidig,

at det som princip betragtet ikke er ondt i absolut forstand, men kun relativt set, idet det ville være et større onde, hvis det *ikke* eksistere-

oplevelser udgør.

Det største kredsløb, et væsen kan opleve inden for et fysisk jordliv, er netop dette jordliv. Det er i sig selv en bevægelsesudløsning udgående fra jeg'et og tilbage til jeg'et.

På symbolet er kredsløbene i forskellige størrelser, hvilket symboliserer, at nogle er af mikroskopisk karakter, og andre strækker sig igennem millioner af år.

Evighedslegemet består af alle eksisterende bevægelsesarter.

(Symbolforklaring fra Martinus Institut, se også "Det evige verdensbillede 1").

de. For i så fald ville det gode heller ikke eksistere, og dette ville til gengæld være virkeligt ondt; være ondt i absolut forstand ...

De to generalzoner

Set i en større sammenhæng er det onde altså lige så nødvendigt og vigtigt som det gode, og dette faktum er ifølge Martinus bestemmende for

*Gud gav os
nødderne, men han
overlod det til os selv
at knække dem.*

Goethe

hele den måde, det guddommelige totum er indrettet på.

For det kosmiske klarsyn er den guddommelige helhed opdelt i to store generalzoner, der virker som kontraster for hinanden og dermed også betinger hinandens eksistens. Den ene zone er hjemsted for det godes udfoldelse, den anden for det ondes. Eller som Martinus foretrækker at udtrykke det: kosmisk *lys* og kosmisk *mørke*.

De to zoner (der størrelsesmæssigt forholder sig til hinanden som 4 (lys) til 2 (mør-

ke) er ikke adskilt ved noget materielt skel, men derimod ved en genial og højst effektiv tilstandsbarriere: det vi kalder *tid og rum*.

Hvad der ligger inden for tid og rum, er bestemt til udfoldelsen af det onde, mens omvendt det, som ligger uden for tid og rum, er forbeholdt udfoldelsen af det gode.

Dette kan siges så klart, fordi en verden af tid og rum uundgåeligt vil folde sig ud som en selvsk konkurrence om stof (ressurser), der skal tilgodes den enkelte. Hvorimod en verden uden for tid og rum vil folde sig ud som den enkeltes investering i ånd og bevidsthed, der ønskes delt med alt og alle.

At det *første* i hvert fald er rigtigt, er vort eget liv som bekendt til overflod fyldt med eksempler på. Det er jo netop pointen i naturens orden: Livet former sig for os alle som en kamp for tilværelsen.

Og det er ikke så sært, at det forholder sig således. For

En grundlæggende interessekonflikt i konsekvens af naturens orden.

i en verden af tid og rum vil der altid råde et kritisk forhold mellem mængden af ressourcer og antallet af individer, der skal deles om dem.

Det turde være klart, at livet på sådanne betingelser må forme sig som en overlevelseskamp. I menneskelivet er det centrale udtryk for denne kamp jagten på penge, simpelthen fordi penge - via deres rolle som adgangsbillet til både magt og ressourcer - er et altbesejrende general-overlevelsesmiddel i ethvert menneskesamfund.

Og det er ligeledes klart, at samtlige involverede væsener præges af de gældende præmisser, såvel på det ydre som på det indre plan. Sidstnævnte drejer sig specielt om en *psyisk* konstitution, der

*Mennesket befinder
sig midt imellem
dyrene og guderne.*

Plotin

tilgodeser den enkeltes overlevelse, dvs. er præget af selvished, hensynsløshed og magtstræb.

Men endelig må det også være klart, at denne situation ikke i det lange løb kan være tilfredsstillende, simpelthen fordi det onde går ud over *alle*, herunder én selv - før eller siden.

Men hvordan kan vi komme fri af alt dette? Er det overhovedet rimeligt, at nogen - i dette tilfælde *os* - er udsat til at skulle spille denne dystre rolle, mens andre åbenbart soler sig i det guddommelige lys? Men endnu vigtigere: Findes der mon nogen udvej fra denne tvivlsomme skæbne?

Vejen mod lyset

Det gør der i høj grad, svarer Martinus, og begrundet det med, at Gud naturligvis har lige så stor omsorg for de dele af sig selv, der for tiden lever som gudekvanter i mørkezone, som for dem,

der lever i lyszone.

Men det bør samtidig understreges, at det ikke er tilfældigt, hvem der lever hvor. Det vælges nemlig af det enkelte gudekvant *selv*, uden nogen som helst form for tvang 'ovenfra'.

Således har samtlige individer - mennesket inklusive - der i dag bebor den kosmiske mørkezone, selv på et tidspunkt valgt denne skæbne, og for menneskets vedkommende har vi oven i købet en beretning om tid og sted for dette valg. Ganske vist i mytens form, men ikke desto mindre.

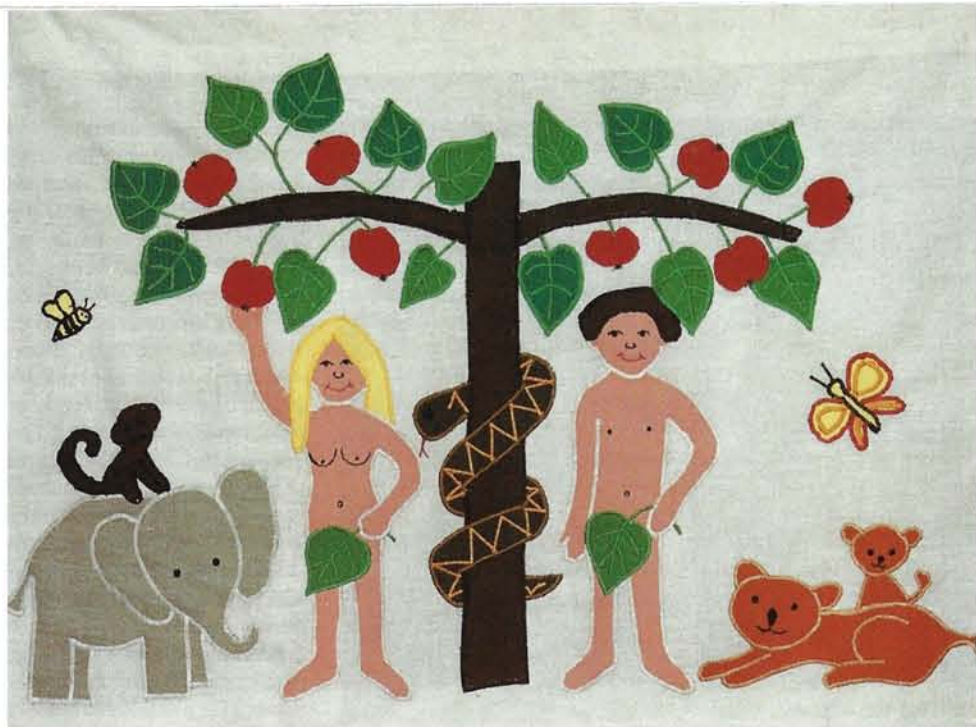
Bibelsens skildring af Adam og Eva og syndefaldet i Paradisets Have er for det kosmiske klarsyn en symbolsk fortælling om en virkelig, historisk hændelse engang i menneskets fortid.

Paradisets Have er et symbol på lysets eller det godes generalzone, som mennesket engang har tilhørt. Kundska-bens træ på godt og ondt er et symbol på modsætningen til lyset, dvs. stoffets verden med dens orden under tid og rum.

Og endelig er slangen et symbol på de kræfter i mennesket, der på et tidspunkt fristede det til at forlade lyset til fordel for mørket. Det kunne ske, fordi lyszonens muligheder efterhånden var gennemlevet og udlevet til den yderste grad af mættelse; ja, faktisk til kedsomhed og lede.

Med andre ord: Man kan også blive mæt af lyset og det gode, nemlig når man har levet så længe i det, at man har mistet følingen med det modsatte princip. Da kan det gode hverken sanses eller værdsættes tilstrækkeligt til at fastholde interessen for det.

Det modsatte princip er som sagt mørket eller det onde, som vi *nu* begynder at være mætte af. Vi tager afstand fra det onde i alle dets former og alt dets væsen. I det mindste i teorien. For i

Bibelens skildring af Adam og Eva og syndefaldet i Paradisets Have er for det kosmiske klarsyn en symbolsk fortælling om en virkelig, historisk hændelse engang i menneskets fortid.

praksis gælder det jo stadig for de fleste af os, at vi med Paulus kan sige, at det gode, vi vil, det gør vi ikke, hvorimod det onde, vi ikke vil, det gør vi.

Men det er jo bare udtryk for, at vi stadig ligger under for de organiske anlæg for det onde, som undervejs er blevet udviklet i os (fx øglehjernen), og som man ikke lige ryster af sig fra den ene dag til den næste.

Og det omstøder ikke, at vi - som tiden går - stadig stærkere længes efter en modsætning til det ondes livsform. Længes efter en helt anden verden og livspraksis, end vi i umindelige tider har kendt til. Eller for at være mere præcis: Længes efter den Paradisets Have, vi i sin tid af egen fri vilje forlod. Men hvordan kan vi generobre denne tabte lysverden?

Det vil i tidens fylde ske helt af sig selv, udtaler Martinus, idet han henviser til det enkelte gudekvants udødelighed. Udfrielsen fra mørket vil ske som en naturlig frugt af alle de sorger, lidelser og nederlag, som tilværelsen un-

der det ondes princip fører med sig.

På et tidspunkt vil denne personlige sum af lidelser nå en tærskelværdi, der automatisk lader helt nye evner træde i kraft. Evner, der i virkeligheden længe har ligget i svøb, og som nu omsider sætter os i stand til definitivt at overvinde det onde i os selv (øglehjernen tyranni).

Samtidig åbnes for en helt ny bevidsthed (kosmisk bevidsthed), der bl.a. som det mest naturlige af verden lader os skue Gud som virkelighed, samtidig med at vi bliver i stand til at opfylde spillereglerne i Paradisets Have.

Med disse forudsætninger vil mennesket træde ind i en tiltagende åndeliggørelse af hele sin natur og fremtoning og gradvis trække sig ud af den fysiske verden med dens tid, rum, kamp og konkurrence.

Det vil ske på principielt samme måde, som når det fuldbagte foster i tidens fylde forlader den trange og mørke livmoder til fordel for den langt større og lysere

verden udenfor ...

Denne kosmiske fødsel til lysets generalzone er dermed det ondes yderste konsekvens. Og det er med baggrund i dette, at Martinus langt oftere omtaler det onde som *et ubehageligt gode* end som et egentligt onde. For det kan ikke undværes, hverken af guddommen eller det enkelte gudekvant.

Set under denne synsvinkel er det måske alligevel forståeligt, når det guddommelige alvæsen som omtalt i Bibelen erklærer sig tilfreds med den herskende tingenes orden - det såkaldte onde inklusive ... □

Per Bruus-Jensen er forfatter til flere bøger om kosmologi, holder foredrag og kurser. Henv.: Per Bruus-Jensen, Brejningvej 34, 6971 Spjald, tlf. 97 38 17 00, fax 97 38 14 38, pbj-mikronik@mail.tele.dk, www.nordisk-impuls.dk.

Litteratur: *Gud på anklagebænken, Livet og det lukkede rum* m.fl. af Per Bruus-Jensen, Nordisk Impuls. *Livets Bog, Menneskehedens skæbne* m.fl. af Martinus, Borgens Forlag. *Naturens mørke side* af Lyall Watson, Borgen 1996.

En kilde til udvikling

Kan vi ændre vores perspektiv, så vi kan tage imod lidelsen som en læremester?

Det er en stor menneskelig præstation - men det kan blive en kilde til indsigt, vitalitet og livsglæde.

af Søren Møller

Mange mennesker føler sig afskåret fra at være religiøse på grund af lidelse og ulykke. Pårørende bliver syge og dør, og i tv ses hele befolkninger blive hjemsøgt af sult, sygdom, nød og krig. Lidelsen i verden synes uendelig og uudslukkelig. I dag hører man derfor ofte sætninger som: *Jeg kan ikke tro på Gud, når der er så meget ondt i verden.*

Den kristne tro rummer nemlig en latent anfægtelse, som allerede Det gamle Testamente kender. Den sagesløse, retskafne og hårdt prøvede Job henvender sig til Gud, der har "ødelagt ham uden grund": *Hvorfor har Gud skabt mig, hvis det kun var til lidelse og smerter?*, spørger Job.

Vi opfatter ofte Gud som den, der viser nåde og frelser - en kærlig gud. Samtidig er han som skaber almægtig. Men kunne han så ikke have

forhindret al lidelse? Og hvis han kunne, men åbenlyst ikke gør det, er han så virkelig kærlig?

Dette urgamle problem kaldes *theodiceeproblemet* - spørgsmålet om Guds retfærdighed i lyset af verdens lidelser. Hvad er meningen med det, der skete i Auschwitz, Rwanda og Bosnien? Her får selv den mest stålsatte troende svært ved at sige: *Gud har et højere formål med dette, og han har min fulde tiltro.*

Den moderne ateistiske holdning er ofte, at siden Gud ikke eksisterer, er verden absurd og meningsløs - og derfor er lidelse og grusomhed forståelig nok, idet menneskets problem bliver at

skabe en mening i dette fremmede kaos.

Men mennesket har også søgt at løse problemet religiøst, og der er flere mulige svar: Måske er Gud ikke god i vores menneskelige betydning af ordet? Måske har Gud givet afkald på en del af sin magt for at give mennesket en fri vilje?

Bodhisattvaen

Hvad er lidelse? Lidelse er ufuldkommenhed, hvilket står i modsætning til en gud, der per definition er fuldkommen, overnaturlig og

udødelig. Visse mennesker har problemer med at elske Gud, fordi han er perfekt. De nærer kun ærefrygt, ikke ægte kærlighed. Det er ofte den lidende, korsfæstede Kristus, der har vores sympati - ham kan vi identificere os med.

Alt liv er lidelse, siger Buddha. I buddhismen er vejen ud af lidelsen viljens op-

løsning, mens udvejen i kristendommen består i at give viljen en anden retning.

Menneskets liv kan blive harmonisk på trods af lidelsen. Buddhismen taler om *bodhisattvaen*, dvs. det menneske, der kender udødeligheden, men frivilligt træder ind i tidens sfære og tager del i verdens sorger. Det betyder ikke blot, at man selv oplever sorger, men også, at man tager del i andres sorger.

Medfølelsen, barmhjertigheden, er menneskets opvågning fra den dyriske egenkærlighed. Man har medlidenhed med andre, dvs. man lider med andre.

Livet og lidelsen hænger uløseligt sammen, og hvis man ønsker lindring, må man erkende - ikke fornægte - at lidelsen er vort liv. Mennesket er *homo patiens*, et lidende væsen. Men lidelsen er en læremester, der - både globalt og individuelt - er forbundet med udvikling.

Det positive aspekt

Til alle tider har mennesket tragtet efter lykken og levet sit liv ud fra et håb om, at det ville lykkes. Men lykken er ikke det eneste livsideal, for lidelsen fremstår ikke udelukkende negativ. Der findes former for lidelse, der hører med til det duelige, vellykkede liv.

Hver gang man konfronteres med en uundgåelig livssituation, fx en uheldelig sygdom, får man chancen for at realisere den højeste værdi og opfylde den dybeste mening - lidelsens mening. Det drejer sig om selve den holdning, hvormed vi pådrager os vores lidelse.

Lidelsen ophører i en vis forstand med at være lidelse i samme øjeblik, den finder en mening. Den tyske filosof F. Nietzsche taler om, at de mennesker, der ved, *hvorfor* de lever, kan udholde et næsten hvilket som helst *hvordan*.

Meningen med lidelsen kan være at ændre sig selv, til

det bedre. I den forstand er lidelsen lykkens pris, som Karen Blixen sagde. Som konsekvens af dette bør man ikke frygte lidelsen, men derimod se den som en udfordring og hilse den velkommen som en kilde til udvikling. Lidelsen er - på samme måde som glæden ved det, der lykkes - en læreproces, et sted at opsamle erfaringer, der kan udvikle og modne os.

Det er ikke en søgning efter lidelsen eller en masochistisk dyrkelse af den, jeg taler for, men en bekæmpelse af lidelsen gennem forandring af sig selv. Som følelse hører lidelsen med i den kreds af modsætningsfulde, paradoksale og stærke bevægelser i mennesket, der gør livet levende og aktivt. Lidelsen skal lære mennesket at leve.

Amor fati

Nietzsche taler om *amor fati*, kærligheden til ens uundgåelige skæbne, som faktisk er

ens liv. Man må ikke alene tåle nødvendigheden, men elske den. Dette kendetegner det store menneske, der kender til lidelsen og ved, hvordan det skal omdanne selv lidelse til en menneskelig præstation.

At tage skæbnen på sig, at bære den, vil sige at leve ansvarligt, idet man er rede til at svare for de måder, man lever på. Man har tilsyneladende ikke selv valgt de begivenheder, man drages ind i, de mennesker man forbindes med, og de evner eller mangler ens natur omfatter, men man er ansvarlig i den forstand, at man aktivt kan tage det givne op til overvejelse og aktivt tage det ind i sin tilværelse - og lade det give livet sin retning.

Dyrekøbte erfaringer

Erfaringer rummer ofte et element af lidelse. Vi taler typisk om, at erfaringer kan være smertelige, dyrekøbte.

Tilværelsen er givet som en opgave - vi må *leve* vort liv.

Nedbrydning af en defekt selvforståelse og verdensforståelse og udvikling i retning at større åbenhed og ærlighed over for sig selv er forbundet med lidelse. Men det er positivt at tage den lidelse på sig.

Man bør gøre det både for andres skyld, fordi det kan give adgang til energi og vitalitet i forholdet til andre mennesker, men også for sin egen skyld, fordi man ellers skjuler noget for sig selv. Det binder en mængde energi og livslyst, som - hvis den bliver frigjort - kan gøre livet rigere for os.

Mange kommer stærkere ud af kriser. Alvorlig sygdom kan fx lære mennesket at leve og værdsætte og påskønne livet. På bunden af lidelsen kan man altså opdage noget elementært, et livsmod og en livsglæde, der kan leves på.

Dette livsmod er ofte til-

dækket af vores foretagsomhed, travlhed, målrettethed og bekymringer, men gennem lidelsen kan man blive befriet for bundetheden til sig selv, sine behov og interesser.

Dette gælder kun, hvis lidelsen er ren, dvs. man er opslugt alene af selve lidelsen. Den lidelse, der derimod er fyldt med selvmedlidenhed og bebrejdelser over for andre og sig selv, er kun destruktiv, fordi den er forbundet med had og hævn.

Karma og perspektiv

Findes der en lidelse, der er acceptabel? Vi lærer at leve med tandpine og måske kærestesorger, men tålmodigheden har sine grænser. Når et menneske rammes af så stor lidelse og modgang som Job, rives det ud af hverdagens normalitet.

Man kan ikke længere se Gud og føler sig forladt. Mange mennesker magter ikke at tage lidelsen på sig. De oplever, at Gud forsvinder for dem, ligesom det skete for Jesus på korset. De mister troen på guddommelig indgriben i lidelsens helvede. Det er her, theodicéproblemet bliver aktuelt: Hvad er meningen med en verden med så megen og så uretfærdig fordelt lidelse?

Men selvom livet kan synes uretfærdigt, sikrer karma- og reinkarnationstanken retfærdigheden. Livet er frugten af ens egne handlinger. Og den lidelse, man lærer af, bliver til erfaringer, man kan drage nytte af både i denne og kommende inkarnationer.

Det såkaldte "onde" kan altså være et instrument til at opnå et højere gode. Dette binder i den holdning, at der ikke findes noget egentligt ondt, men kun fravær af det gode.

Der er et formål med alt - det er blot et spørgsmål om at forholde sig til tingene på den rigtige måde. Set i et større perspektiv er det onde nemlig godt. Lidelsen vil ophøre med at fremstå som ond, hvis

synsvinklen er tilstrækkelig ophøjet.

Gud er nødt til at skabe verden på denne måde for at muliggøre, at mennesket kan lære, men problemet er, at mennesket ikke kan se helheden. Vort perspektiv er simpelthen for småt og indsnævret til at overskue en så vanskelig sag.

Vi kan ikke overskue vores egen livshistorie: Hvem har ikke oplevet kriser, der var li-

"Mennesket har rum i sit hjerte, som endnu ikke eksisterer. I dem trænger lidelsen ind, for at de skal begynde at eksistere."
Léon Bloy (fransk forfatter)

delsesfulde at gennemgå, men som - har man senere i sit liv indset - gav erfaringer, man ikke ville være foruden?

Vi kan heller ikke overskue vores reinkarnationsrække, vores historie af tidligere liv, som kunne kaste lys over og give mening til lidelsen.

Lidelsen er reel, men ikke ond. Det er sørgeligt, at mange mennesker lider, men det ville være endnu sørgeligere, hvis ingen gjorde det. Det ville være en verden fuld af begrænsninger.

Der må nødvendigvis findes fænomener såsom lidelse, der i sig selv er negative, men som vækker gode egenskaber som medfølelse, medlidenhed og kærlighed til live. Verden ville først være rigtig hård og kold uden disse følelser. Det onde er en forudsætning for det gode.

Lignende pointer er formuleret i det mystiske Thomas-evangelium, hvor Jesus siger: *Salig er den mand, som har lidt! Han har fundet livet.*

Vi må derfor omdefinere vores opfattelse af godt og ondt, og denne indsigt kan fjerne oplevelsen af lidelse.

Vi må også ændre den udbredte forestilling om Gud som en ubarmhjertig og straffende bogholder, der hele tiden fører regnskab med vore handlinger og giver os løn,

som vi har fortjent. Der er ikke tale om straf, men om retfærdighed og hensigtsmæssighed på et højere plan.

Lykken

Selvom jeg her har beskrevet positive sider af lidelsen, skal man ikke glemme, at lidelsen og det onde naturligvis stadig er modstanderen ved enhver stræben efter det lykkelige liv. Men lidelsen bliver umulig at modvirke på

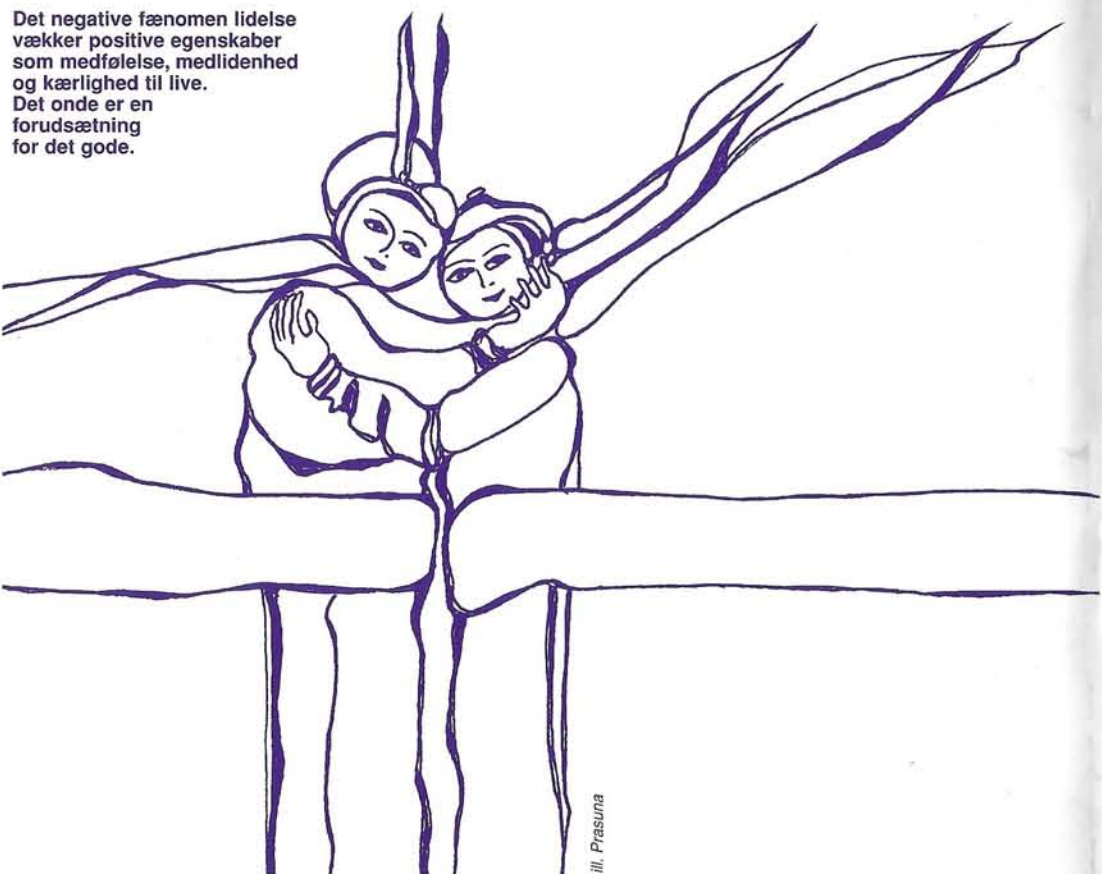
eksistentielle plan.

Tilbage står spørgsmålet, om Gud har gjort det unødigt vanskeligt for mennesket, idet vi må betale en meget høj pris for at få moralen ind i verden. Men måske har Gud villet undgå hele tiden at skulle blande sig i og stille os til regnskab for vores handlinger? Måske er hans formål med verdens indretning, at vi skal lære af vores fejltagelser?

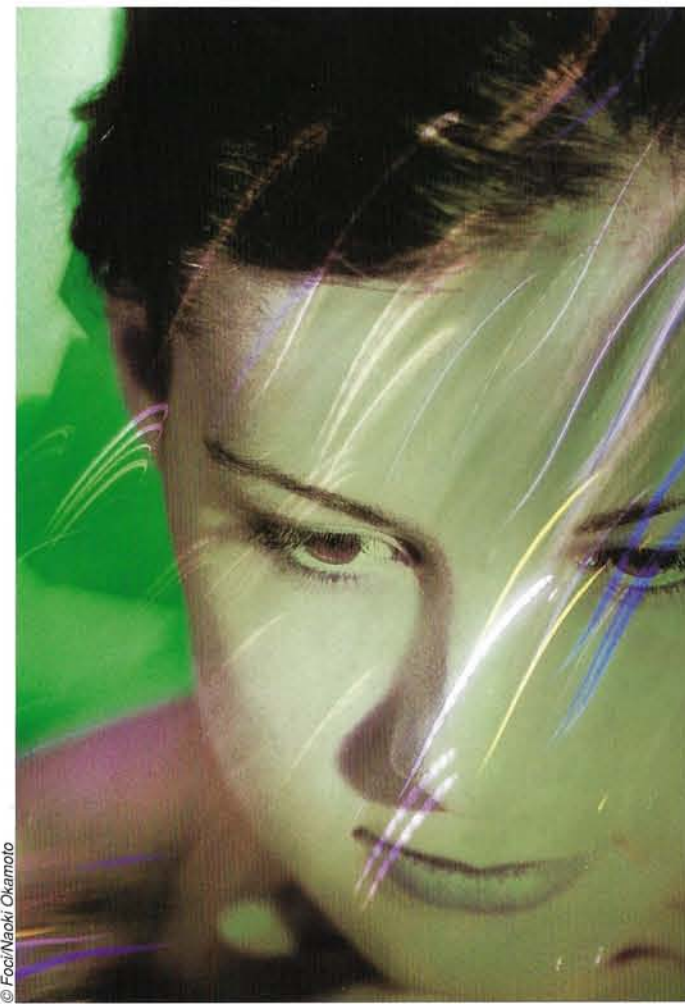
Så hvorfor ikke fokusere på de positive sider af tilværelsen. Man kunne også vende problemet om: Hvis alt er meningsløshed og tomhed, hvorfra kommer så al den lykke, glæde og mening, der også er i tilværelsen, og som vi dagligt ernæres og bæres af? □

Søren Møller er psykologistuderende.

Det negative fænomen lidelse vækker positive egenskaber som medfølelse, medlidenhed og kærlighed til live. Det onde er en forudsætning for det gode.

Ill. Prasuna

© Foci/Naoki Okamoto